

Somme kjerringer er slike

Det var en gang en mann og en kone som skulle så, men de hadde ikke såkorn, og ikke hadde de penger å kjøpe for heller. En eneste ku hadde de, og den skulle mannen gå til byen med og selge for å få penger til såkorn. Men da det kom til stykket, torde ikke kona la mannen reise, for hun var redd han skulle drikke opp pengene. Så gikk hun av sted selv med kua, og tok med seg en høne også.

Tett ved byen møtte hun en slakter.

«Skal du selge kua, mor?» spurte han.

«Ja, jeg skal nok det», sa hun.

«Hva skal du ha for den da?»

«Jeg får vel ha en mark for kua, men høna skal du ha for ti daler», sa hun.

«Ja, høna har jeg ikke bruk for», svarte han, «og den blir du nok kvitt når du kommer til byen, men for kua skal jeg gi deg en mark.»

Hun solgte kua si og fikk sin mark, men det var ingen i byen som ville gi ti daler for en tørr, skabbete høne. Så gikk hun tilbake til slakteren igjen, og sa:

«Jeg blir ikke kvitt høna jeg, far! Du får nok ta den også, du som ble ved kua.»

«Det skal vi vel komme ut av», sa slakteren, ba henne til bords og ga henne mat, og skjenkte henne så mye brennevin at hun ble drukken og gikk både fra sans og samling.

Mens hun sov ut, dyppet slakteren henne i en tjæretønne og la henne i en fjærhaug.

Da hun våknet, var hun fjærete over det hele og tok til å undre seg. «Er det meg, eller er det ikke meg? Nei, det kan aldri være meg, det må være en stor underlig fugl. Men hvordan skal jeg bære meg at for å få vite om det er meg eller om det ikke er meg? Jo, nå vet jeg det: Dersom kalvene slikker meg, og hunden ikke gjør på meg når jeg kommer hjem, så er det meg.»

Hunden så ikke før slikt et udyr, så satte den i å stormgjø, som det var både tyver og fanter på gården. «Nei, det kan visst ikke være meg», sa hun. Da hun kom i fjøset, ville kalvene ikke slikke henne, for de kjente tjærelukten. «Nei, det kan ikke være meg, det må være en underlig fugl», sa hun. Krøp så opp på stabburstaket, tok til å slå med armene som det kunne være vinger, og ville til værs.

Da mannen så dette, kom han ut med rifla og la til å sikte.

«Å skyt ikke, skyt ikke», ropte kona, «det er meg!»

«Er det deg», sa mannen, «så stå ikke der som ei geit, men kom ned og gjør regnskap og riktighet for deg.»

Hun krøp ned igjen, men hun hadde ikke en eneste skilling, for den marken hun fikk av slakteren hadde hun kastet bort i fullskapen, og da mannen hørte det, sa han:

«Du er ikke mer enn én gang til så galen som du har vært», og han ble så sint at han sa han ville gå sin vei fra alt ihop og aldri komme tilbake, hvis han

ikke traff tre andre kjerringer som var likså galne.

Han ruslet avsted, og da han hadde kommet et stykke på veien, fikk han se en kjerring som sprang ut og inn med et tomt såld i en nytømret stue. Hver gang hun sprang inn, kastet hun forkleet over såldet, som hun hadde noe i det, og veltet det på gulvet.

«Hvorfor gjør du det, mor?» spurte han.

«Å, jeg vil bare bære inn litt sol», svarte kjerringa. «Men jeg vet ikke hvordan det er: Når jeg er ute har jeg sola i såldet, men når jeg kommer inn så har jeg mistet den bort. Da jeg var i den gamle stua mi, så hadde jeg sol nok, enda jeg aldri bar inn det grann. Bare noen kunne skaffe meg sol, skulle jeg gjerne gi 'n tre hundre daler.»

«Har du en øks», sa mannen, «så skal jeg nok skaffe deg sol.»

Han fikk seg en øks og hogg hull til vinduer, for det hadde tømmermennene glemt. Straks kom sola inn, og han fikk sine tre hundre daler.

Det var én, tenkte mannen, og gikk avsted igjen.

Om en stund kom han utenfor et hus, og der var det et forferdelig skrik og skrål. Der gikk han inn, og fikk se en kjerring som holdt på å denge mannen sin i hodet med et banketre. Over hodet på ham hadde hun trukket en skjorte som det ikke var halshull i.

«Vil du slå i hjel mann din, du mor?» spurte han.

«Nei», sa hun, «jeg vil bare ha halshull på denne skjorta.»

Mannen skrek og bar seg ille, og sa : «Å trøste og bære den som skal ha ny skjorte på! Kunne noen lære kjerringa mi å få halshull på skjorta på annen måte, skulle jeg gjerne gi 'n tre hundre daler.»

«Det skal snart være gjort, kom bare med en saks», sa den andre.

Han fikk en saks, klipte hull, og så dro han videre med pengene sine.

Det var den andre, sa han ved seg selv.

Langt om lenge kom han til en gård. Der tenkte han å hvile en stund og gikk inn.

«Hvor er du fra, far?» spurte kjerringa.

«Jeg er fra Ringerike», svarte han.

«Å nei, nei, er du fra himmerike? Så kjenner du vel han Per annen, *salig* mann min da?»

Kona hadde vært gift tre ganger. Den første og den siste mannen var slemme, derfor trodde hun at bare den andre var blitt salig, for han hadde vært slik en snill mann.

«Ja, *han* kjenner jeg vel», sa han som gikk omkring.

«Åssen står det til med han nå da?» spurte kona.

«Å, det er kleint med han», sa ringerikingen, «han rangler gårdimellom der, og har hverken mat eller klær på kroppen – penger er det nå ikke å snakke om.»

«Å bære meg for han da!» ropte kjerringa. «Han hadde da ikke nødvendig å gå så ussel, han som det var så mye etter. Her henger et stort loft med klær som hørte han til, og et stort skrin med penger står her og. Vil du ta det med, skal du få hest og kjerre å kjøre med, og hesten kan han ha, og på kjerra kan han sitte og kjøre gårdimellom, for han skal ikke trenge å gå.»

Ringerikingen fikk et helt kjerrellass med klær og et skrin med blanke sølvpenger, og så mye mat og drikke som han ville. Da han hadde fått det, satte han seg på og kjørte sin vei.

Det var den tredje, sa han ved seg sjøl.

Men borte på jordet gikk den tredje mannen og pløyde, og da han fikk se en fremmedkar reise avgårde med hest og redskap, gikk han hjem og spurte kjerringa hva det var for en som fór avgårde med den blå hesten.

«Å han», sa hun «det var en mann fra himmerike. Han sa det er så usselt med han Per annen, salig mann min, at han går gårdimellom der og har hverken klær eller penger. Så sendte jeg med 'n alle disse gamle klærne som hang etter 'n, og det gamle pengeskrinet med sølvdalerne i.»

Mannen skjønnte straks hvor dette bar hen, salte en hest og fór av gårde i fullt firsprang. Det varte ikke lenge før han var tett baketter han som satt på kjerra og kjørte. Men da den andre merket det, kjørte han hesten og kjerra inn i småskogen, nappet en neve hestetagl av hesten, og så sprang han opp i en bakke. Der knyttet han hestetaglet fast i en bjørk, og under den la han seg til å glane og stirre opp i skyene.

«Nei, nei, nei!» sa han, liksom for seg selv, da Per tredje kom ridende. «Nei, nå har jeg aldri sett så rart! Nei, nå har jeg aldri sett maken!»

Per stod og så på ham en stund og undret seg på om han var tullet, eller hva dette skulle være.

Endelig så spurte han: «Hva ligger du der og koper på?»

«Nei, maken har jeg aldri sett!» sa den andre. «Der fór det en like opp til himmels med en blå hest. Her ser du taglet henger igjen i bjørka, og der oppe i skyene ser du den blå hesten hans.»

Per så på skyene og fra skyene på han, og sa: «Jeg ser ikke annet enn hestetaglet i bjørka, jeg.»

«Nei, du kan ikke se det heller, der du står», sa den andre. «Men kom hit og legg deg, og glan like opp, og så må du ikke ta øynene bort fra skya.»

Mens Per tredje lå og glodde opp i skyene så øynene hans rant i vann, tok ringerikingen hesten, satte seg opp og reiste av gårde både med den og kjerrelasset. Da det tok til å dure på veien, fór Per opp, men han var så fortullet fordi den andre reiste av sted med hestene hans, at han ikke sanset å sette etter før det var for sent.

Nå var han både blakk og skamfull. Men da han kom hjem til kjerringa, og hun spurte hvor han hadde gjort av hesten, så sa han: «Jeg ga 'n med den også til Per annen, jeg, for jeg syntes ikke det var verdt at han skulle sitte på ei kjerre og skrangle gårdimellom i himmerike. Nå kan han selge kjerra og kjøpe seg en vogn å kjøre på.»

«Det skal du ha takk for! Aldri hadde jeg trodd du var så snill en mann», sa kona.

Da han nå kom hjem, han som hadde sanket sammen de seks hundre dalerne og kjerrelasset med klærne og pengene, fikk han se at alle jordene var pløyd og tilsådd. Det første han spurte kjerringa om, det var hvor hun hadde fått såkorn fra.

«Å», sa hun, «jeg har alltid hørt at den som noe sår, han noe får. Så sådde jeg det saltet som nordferda satte inn her, og kommer det bare regn snart tror jeg nok det kommer bra opp igjen.»

«Galen er du, og galen blir du så lenge du lever», sa mannen. «Men det kan være det samme, for de andre er ikke likere enn du.»

Ordforklaringer

- **mark:** gammel norsk myntenhet, 1 ort, 1/5 daler, 24 skilling, tilsvarer rundt 50 kroner idag
- **daler:** spesialdaler, gammel norsk sølvmynt, 5 mark, 120 skilling, tilsvarer rundt 230 kroner idag
- **fant:** landstryker, tater, fattig person
- **såld:** ramme med netting i bunn, en grov sil, til å rense korn, frø, stein o.a. fra annen løsmasse
- **banketre:** lang og flat treslegge, brukt til å banke vått tøy for å fjerne askerester etter luten de brukte som vaskemiddel
- **rangle:** reke, rusle omkring, gå og slenge
- **hestetagl:** langt stivt hår hesten har i halen, manen og luggen
- **nordferd:** flokk med folk som reiser hjemover - dvs. nordover - med varer

Lastet fra:

EventyrForAlle.no

Norsk folkeeventyr fra samlingene til Peter Christen Asbjørnsen (1812-1885), Jørgen Moe (1813-1882) og Moltke Moe (1859-1913).
(Offentlig eiendom - public domain)

Kilde: [Veslefrikk med fela og andre eventyr, 1941 \(nb.no\)](#)
(Merket Offentlig eiendom - public domain mai 2018)

Teksten er redigert av Karl-Robert Rønning.

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Theodor Kittelsen (1857-1914)

Kilde: [Eventyrbog for Børn, 1905 \(nb.no\)](#)

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.